

Sygn. akt II C 1275/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

Przewodniczący SSO Adam Kmiecik

Protokolant Monika Bartos

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2014 roku w Łodzi

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko J. B.

o zapłatę

1. utrzymuje w mocy w całości swój nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 13 sierpnia 2013 roku sygn. akt II Nc 183/13;
2. nie obciąża pozwanego J. B. zwrotem opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty i przejmuje je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt II C 1275/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 15 lipca 2013 roku powód P. K. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zobowiązującego pozwanego J. B. do zapłaty na jego rzecz kwoty 90.745,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2012 roku wraz z kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu podano, że powód jest wierzycielem pozwanego z tytułu pożyczki, której zwrot został zabezpieczony podpisaniem przez pozwanego weksla własnego. Z uwagi na upływ terminu zwrotu pożyczki powód wezwał pozwanego do wykupu sumy wekslowej i zapłaty kwoty wynikającej z weksla, jednakże J. B. nie zadośćuczynił wezwaniu.

/pozew k. 2-4/

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 13 sierpnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi nakazał J. B., aby zapłacił P. K. kwotę 90.745,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.735 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego – w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł z tymże terminie zarzuty.

/nakaz zapłaty k. 15/

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany wniósł o jego uchylenie i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu zarzutów pozwany podniósł, że w dniu 7 grudnia 2010 roku strony zawarły umowę, którą nazwały „umowa pożyczki”. W rzeczywistości aktem woli stron było zawarcie innej umowy niż ta, której przejaw zewnętrzną stanowiła pisemna umowa pożyczki. Oświadczenie woli zawarte w umowie nazwanej jako „umowa pożyczki” zostały za zgodą obu stron złożone dla pozorów i nie miały wywoływać skutków prawnych, które wynikają z treści wymienionej czynności

prawnej. W rzeczywistości skutkiem prawnym oświadczeń woli stron było potwierdzenie zawarcia umowy zlecenia z elementami umowy tzw. sponsoringu.

/zarzuty od nakazu zapłaty k. 18-22/

Na rozprawie w dniu 24 stycznia 2014 roku pozwany oświadczył, że uchyla się od skutków umowy zawartej między stronami w dniu 7 grudnia 2010 roku z uwagi na to, że była ona zawarta pod wpływem podstępów.

/protokół rozprawy z 24.01.2014r. - 00:22:09/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. B. i P. K. poznali się w 2007 roku. Wspólnie z P. Z. (1) postanowili rozpocząć współpracę przy nagrywaniu płyty (...). Rolą pozwanego w zespole było tworzenie muzyki, tj. pisanie tekstów i ich aranżacja oraz zgłaszanie utworów do (...)u. P. Z. (1) był wokalistą, zajmował się także organizowaniem wyżywienia i noclegów dla muzyków. Powód był tzw. sponsorem zespołu, przekazywał pieniądze na zakup sprzętu, nagranie płyty, wynajęcie studia nagrań w A. i u P. M., promocję płyty, nagranie teledysku w sali (...). P. K. wraz z żoną napisał także tekst kilku piosenek, do których muzykę skomponował pozwany. Powód rzadko uczestniczył w nagraniu w studio. Uczestniczył w próbach, wyrażał opinie o utworach muzycznych zespołu, wnosił do nich swoje uwagi.

/zeznania świadków: P. Z. (1) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47, D. P. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:13:27, S. O. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:45:05, S. L. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:54:15, T. W. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:05:28, Z. B. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:13:18, K. K. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:22:00, P. M. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:25:07, M. S. protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:04:18, Z. N. z 24.01.2014r. – 00:08:38, zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 24.01.2014r – 00:22:59, umowa o powierzeniu prawa do zbiorowego zarządzania k. 34-37, pisma k. 38-39, teskty utworów muzycznych k. 55-79/

P. K. twierdził, że jest w stanie zainwestować w zespół (...) i go wypromować.

/zeznania świadka S. O. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:45:05/

W początkowym okresie działalności zespołu pieniądze uzyskane z koncertów były wypłacane muzykom towarzyszącym, a pozostała kwota rozdzielana pomiędzy strony i P. Z. (1).

/zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56, zeznania świadków: P. Z. (1) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47, T. W. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:05:28/

Wynagrodzenie za wynajem studia (...) oraz P. M. otrzymali od pozwanego.

/zeznania świadków: K. K. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:22:00, P. M. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:25:07/

Pomiędzy powodem, pozwanym, P. Z. (1) i muzykami towarzyszącymi nie istniało porozumienie, iż pieniądze, które P. K. zainwestował w zespół, miały zostać mu zwrócone.

/zeznania świadków: P. Z. (1) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47, S. O. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:45:05, S. L. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:54:15, T. W. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:05:28, M. S. protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:04:18/

Kiedy okazało się, że działalność zespołu nie przynosi zysków, jakich oczekiwał powód, zdecydował on o dokonaniu rozliczeń finansowych pomiędzy trzema członkami zespołu – stronami i P. Z. (1). P. K. chciał odebrać część wkładu pieniężnego, jaki zainwestował w zespół.

/zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56/

7 grudnia 2010 roku odbyło się spotkanie, podczas którego P. K. poinformował pozwanego i P. Z. (1), że nie zamierza już dłużej finansować zespołu (...). Jednocześnie zaproponował wypromowanie zespołu dzięki udziałowcowi firmy (...), który miał przeznaczyć na wydanie płyty z logo firmy, zespołu i (...) kwotę 40.000 zł. W firmie (...) pracował także powód. W zamian za podjęcie czynności zmierzających do wypromowania płyty powód zaproponował podpisanie umowy pożyczki pieniędzy na dwa lata, która miała stanowić potwierdzenie wcześniej wniesionego kapitału do zespołu. Podczas rozmowy poruszany był temat weksli.

/zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56, zeznania świadka P. Z. (1) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47/

Pozwany i P. Z. (1) przyjęli propozycje powoda i podpisali w dniu 7 grudnia 2010 roku umowę zatytułowaną „umowa pożyczki”, z treści której wynikało m.in., że P. K. przekazał pozwanemu J. B. kwotę 72.000 zł. Pozwany zobowiązał się zwrócić powodowi pożyczkę do dnia 7 grudnia 2012 roku w jednorazowej wypłacie wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia zawarcia umowy do dnia zwrotu pożyczki. Strony ustaliły, iż w przypadku zwłoki będą naliczane odsetki w wysokości ustawowej za każdy dzień zwłoki.

Zwrot pożyczki zabezpieczony został wystawieniem w dniu 7 grudnia 2010 roku przez pozwanego weksla własnego, na podstawie którego J. B. zobowiązał się w dniu 8 grudnia 2012 roku zapłacić za ten weksel na zlecenie P. K. kwotę 72.000 zł.

W dniu 7 grudnia 2010 roku powód nie przekazał pozwanemu, ani P. Z. (2) żadnych pieniędzy.

/umowa z 07.12.2010r. k. 7, weksel własny k. 8, zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56, zeznania świadka P. Z. (2) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47/

P. Z. (2), chcąc być lojalny wobec powoda za to, że zainwestował pieniądze w zespół, podpisał weksel, zdając sobie sprawę, iż będzie musiał zwrócić określoną kwotę pieniędzy.

/zeznania świadka P. Z. (2) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47/

Pozwanemu zdarzało się podpisywać zobowiązania, nie zapoznając się z ich treścią.

/zeznania świadka Z. B. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:13:18/

Od 7 grudnia 2010 roku powód nie wykazywał zainteresowania zespołem.

/zeznania pozwanego protokół rozprawy z 24.01.2014r – 00:22:59/

Firma (...) poniosła wszystkie koszty związane z wydaniem płyty (...). Została nagrana płyta zespołu z kolędami, będąca dodatkiem do (...).

/zeznania powoda protokół rozprawy z 24.01.2014r. – 00:12:56, zeznania świadków: P. Z. (1) protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 00:26:47, Z. B. protokół rozprawy z 19.11.2013r. – 01:13:18/

Pismem z dnia 9 kwietnia 2013 roku pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do wykupu weksla w dniu 15 kwietnia 2013 roku w godzinach 12-14 w Kancelarii Adwokackiej przy ulicy (...) w Ł.

/pismo k. 9/

15 kwietnia 2013 roku pozwany wezwał powoda do zapłaty na jego rzecz kwoty 210.550 zł tytułem zwrotu wydatków związanych z opracowaniem, przygotowaniem i wydaniem płyty (...) oraz utworów przygotowanych zgodnie z

oczekiwaniem P. K.. W zamian za zwrot powyżej poniesionych środków finansowych pozwany zaproponował rekompensatę wzajemnych roszczeń.

/pismo k. 46-47/

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się na powołanych dowodach z zeznań stron, świadków oraz dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu zawarta między stronami umowa w dniu 7 grudnia 2010 roku, z której treści wynikało, że P. K. przekazał pozwanemu J. B. 72.000 zł, a pozwany zobowiązał się zwrócić powodowi w/w kwotę do dnia 7 grudnia 2012 roku w jednorazowej wypłacie wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia zawarcia umowy do dnia zwrotu pożyczki, jest ważna.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do roli każdej ze stron, jaką pełniły w zespole (...) od 2007 roku. Powód był tzw. sponsorem zespołu, inwestował pieniądze w kupno instrumentów dla zespołu, nagranie płyty, teledysku, wynajęcie studia nagraniowego. Jego celem było wypromowanie zespołu. Pozwany zajmował się natomiast pisaniem tekstów i ich aranżacją muzyczną. Po trzech latach, kiedy okazało się, że działalność zespołu nie przynosiła spodziewanych zysków, P. K. poinformował P. Z. (1) i pozwanego, że już dłużej nie zamierza sponsorować zespołu. Jednocześnie zaproponował wydanie płyty zespołu dzięki pomocy finansowej udziałowca z jego firmy (...) w zamian na podpisanie przez J. B. i P. Z. (1) umowy zatytułowanej „umowa pożyczki”. Zarówno pozwany, jak i P. Z. (1), choć nie otrzymali od powoda żadnej kwoty pieniężnej, podpisali umowę, bowiem zdawali sobie sprawę, że powód zainwestował pieniądze w zespół, był jego sponsorem.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Oświadczenie woli jest złożone dla pozorów, jeżeli jest symulowane. Symulacja ta musi się składać z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują symulowanej czynności prawnej, próbują wywołać wobec osób trzecich przeświadczenie (niezgodne z rzeczywistością), że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Po drugie, musi między stronami istnieć tajne, niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych (akt konfidencji); jest to porozumienie co do tego, że zamiar wyrażony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje lub że zamiar ten jest inny niż ujawniony w symulowanych oświadczeniach. Niezgodność rzeczywistego zamiaru stron z treścią czynności prawnej musi odnosić się do jej skuteczności prawnej, woli powołania do życia określonego stosunku prawnego. Nie powoduje pozorności wskazanie przez strony fałszywych pobudek, daty lub miejsca zawarcia umowy, powołanie się na nieprawdziwe fakty, wadliwe nazwanie umowy lub poszczególnych praw i obowiązków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2013 roku, sygn. akt II PK 299/12).

Oświadczenie pozorne musi być oświadczeniem woli istniejącym, musi mieć konstytutywne cechy zdarzeń prawnych tej kategorii. Składający pozorne oświadczenie woli nie ma rzeczywistej woli wywołania skutków prawnych, jednak jego zachowanie musi być obiektywnie czytelne jako dostateczny przejaw takiej woli. Niezgodność rzeczywistego zamiaru stron z treścią czynności prawnej musi odnosić się do jej skuteczności prawnej, woli powołania do życia określonego stosunku prawnego. Kolejną przesłanką uznania czynności za pozorną jest złożenie oświadczenia woli drugiej stronie. Pozorność jest wadą, która dotyczyć musi wszystkich zgodnych oświadczeń woli, wchodzących w skład czynności prawnej.

Przepis art. 83 § 1 k.c. opisuje dwie różne sytuacje, w pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że zawiera dwie normy prawne. Pierwsza z nich dotyczy sytuacji, gdy strony dokonują czynności prawnej dla pozorów i jej dokonanie nie służy

ukryciu innej czynności prawnej. Można tu mówić o pozorności zwykłej, bezwzględnej lub o symulacji absolutnej, bezwzględnej. Druga dotyczy sytuacji, gdy strony dokonują czynności prawnej pozornej w celu ukrycia innej czynności prawnej (dysymulowanej), której skutki prawne rzeczywiście chcą wywołać. Pozorność oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) może więc zachodzić zarówno wtedy, gdy pod pozorowaną czynnością nie kryje się inna czynność prawna (pozorność zwykła), jak i wtedy, gdy pod oświadczeniem pozornym ukrywa się inna czynność prawna (pozorność kwalifikowana).

Podkreślić należy, że ważność czynności dysymulowanej należy oceniać według właściwości tej czynności. W praktyce oznacza to, że czynność taka w pewnych sytuacjach może być ważna, w pewnych zaś nieważna. Proces badania musi przebiegać w kilku etapach. Po pierwsze, należy sprawdzić, czy oświadczenia woli wchodzące w skład czynności prawnej spełniają wymogi z art. 60 k.c. Następnie należy ustalić, jaki rodzaj czynności prawnej został ukryty pod czynnością symulowaną, a dalej czy spełnione są wymogi dla danego typu czynności prawnej, w szczególności wymogi co do formy. Jeżeli wszystkie te wymogi są spełnione, to czynność prawna dysymulowana jest ważna, jeśli zaś brakuje któregokolwiek z tych elementów, mamy do czynienia albo z nieważnością czynności prawnej w całości, albo z jej nieważnością w części.

W rozpoznawanej sprawie umowa pożyczki zawarta w dniu 7 grudnia 2010 roku była umową pozorną, bowiem niesporne jest to, że pożyczkobiorca po podpisaniu tej umowy nie otrzymał od pożyczkodawcy kwoty 72.000 zł, jak została wskazana w umowie. Zarówno powód, jak i pozwany zgodnie złożyli oświadczenia woli w formie umowy pisemnej, której celem był częściowy zwrot powodowi pieniędzy, które wcześniej zainwestował w zespół (...). A zatem pod czynnością symulowaną, jaką była umowa pożyczki, istniała ważna czynność prawa dysymulowana, jaką było zobowiązanie pozwanego do zwrotu powodowi określonej kwoty pieniędzy za sponsorowanie zespołu. Wobec powyższego uznać należy, że J. B. jest zobowiązany do zapłaty na rzecz P. K. kwoty 72.000 zł oraz kwoty 18.745,60 zł tytułem zwrotu zastrzeżonych od dnia następnego po udzieleniu pożyczki, tj. 8 grudnia 2010 roku, do dnia określonej w umowie wymagalności, tj. 7 grudnia 2012 roku, odsetek w wysokości ustawowej.

Podkreślić należy, iż niezależnie od tego, czy zawarta między stronami umowa z dnia 7 grudnia 2007 roku była ważna, czy też nie, pozwany, podpisując weksel własny w dniu 7 grudnia 2010 roku, który zobowiązał się wykupić w dniu 8 grudnia 2012 roku za kwotę 72.000 zł, stał się dłużnikiem wekslowym.

Zgodnie bowiem z art. 104 w zw. z art. 28 zd. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37 z 1936 roku poz. 282 ze zm.) wystawca weksla własnego odpowiada za zapłatę weksla.

W przedmiotowej sprawie chodzi o weksel własny, gdzie wystawca weksla bezwarunkowo przyrzeka, że sam zapłaci sumę wekslową odbiorcy weksla, stając się tym samym głównym dłużnikiem odbiorcy weksla. Podpisany przez pozwanego weksel własny zawiera elementy konieczne wskazane w art. 101 ustawy pr. weksl., tj.

1. nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
2. przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
3. oznaczenie terminu płatności;
4. oznaczenie miejsca płatności;
5. nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
6. oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
7. podpis wystawcy wekslu.

Pomimo, iż wystawienie weksla z reguły znajduje podstawę prawną w stosunkach kauzalnych zachodzących pomiędzy stronami – to zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny. Causa tego zobowiązania nie jest wyrażona w wekslu

i nie ma wpływu zarówno na ważność, jak i realizację wierzytelności wekslowej. Zobowiązanie wekslowe nabiera bowiem samodzielnego charakteru, jest inkorporowane w samym wekslu. Dlatego też posiadanie dokumentu weksla przez wierzyciela jest niezbędną przesłanką istnienia jego uprawnień wekslowych, a zarazem przesłanką legitymacji formalnej (art. 16 w zw. z art. 103 prawa wekslowego). /por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 roku III CZP 66/95 – OSNC 1995/12/168 oraz rozważania Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie I ACa 1134/04 /.

Zobowiązanie pozwanego (jako wystawcy weksla własnego) jest więc stosunkiem prawnym odrębnym względem leżącego u jego podstaw zobowiązania. W związku z tym na ważność zobowiązania wekslowego nie ma wpływu nieistnienie lub upadek stosunku podstawowego. Powód nie musi zatem wykazywać ani podstawy gospodarczej zobowiązania wekslowego, ani też faktu jej istnienia. Musi jedynie przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje. Abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego znajduje wyraz w ograniczeniu zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu wobec wierzyciela. Jednakże w stosunku między wystawcą weksla własnego a remitentem – dłużnik może podnosić wszelkie zarzuty, zarówno obiektywne (dot. formy weksla), jak i osobiste z art. 17 Prawa wekslowego. Dopuszczenie zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, pomimo iż zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, ma uzasadnienie w tym, że konstrukcja czynności prawnej abstrakcyjnej nie pozbawia doniosłości prawnej wadliwości istniejących w zakresie stosunku podstawowego (por. wyrok SN z dn. 27.04.2001r., III CKN 341/00, OSNC 2002/4/50).

Wobec powyższego uznać zatem należy, że pozwany, podpisując w dniu 7 grudnia 2010 roku weksel własny, stał dłużnikiem wekslowym powoda i tym samym jest on zobowiązany do zapłaty powodowi kwoty oznaczonej w treści weksla.

Podpisana przez strony umowa, będąca przedmiotem niniejszego sporu, nie była odnowieniem, o którym mowa w art. 506 k.c. Zgodnie z § 1 tego przepisu jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie).

Powód otrzymał od pozwanego wypełniony i podpisany przez niego weksel własny, wobec czego zastosowanie ma art. 506 § 2 k.c., z treści którego wynika, że w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy wierzyciel otrzymuje od dłużnika weksel lub czek.

Przelew przez dłużnika na wierzyciela „dla rozliczenia się” wierzytelności przysługującej dłużnikowi względem osoby trzeciej może stanowić świadczenie w miejsce wykonania w rozumieniu art. 453 k.c. (cessio in solutum) i powodować wygaśnięcie zobowiązania dłużnika już w chwili dokonania przelewu; ostateczny rezultat jest tu taki, jak w razie odnowienia ze zmianą dłużnika: cesjonariusz w miejsce wierzytelności umorzonej nabywa nową wierzytelność, o innej treści, wobec dłużnika cedenta. Tak jednak stanie się tylko w razie wyrażenia przez strony umowy przelewu niewątpliwej woli umorzenia zobowiązania w drodze jego zastępczego wykonania. Podobnie bowiem jak zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi w razie wątpliwości odnowienia (art. 506 § 2 k.c.), tak również przelew przez dłużnika na wierzyciela „dla rozliczenia się” wierzytelności przysługującej dłużnikowi względem osoby trzeciej nie stanowi w razie wątpliwości - z analogicznych przyczyn do leżących u podstaw rozwiązania przewidzianego w art. 506 § 2 k.c. - świadczenia w miejsce wykonania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2008 roku, sygn. akt I CSK 100/08).

W realiach niniejszej sprawy brak jest również przesłanek do stwierdzenia, że pozwany może uchylić się od skutków prawnych jego oświadczenia woli z dnia 7 grudnia 2010 roku z uwagi na to, że zostało ono złożone pod wpływem podstęp.

Na podstawie art. 86 § 1 k.c. jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej.

Podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna (art. 86 § 2 k.c.)

Aby przyjąć, że zachodzi podstęp prawnie istotny muszą być spełnione kumulatywnie dwie przesłanki, a mianowicie:

- a) podstępne, a więc celowe i umyślne działanie autora podstępu skierowane na wywołanie błędu u innej osoby,
- b) złożenie przez tę osobę, pod wpływem błędu oświadczenia woli. Charakter samego błędu nie ma decydującego znaczenia.

Na podstęp składa się element intencjonalny - psychiczny oraz materialny - określone zachowanie się. Podstęp zakłada celowe, umyślne działanie sprawcy skierowane na wywołanie takiego niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u osoby, na wolę której oddziaływanie by zdolny on był do nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli określonej treści. Normatywna postać tej wady oświadczenia woli - według stanowiska doktryny - wymaga by naganne zachowanie się autora podstępnie było skierowane w stosunku do osoby, u której błąd zamierza się wywołać oraz by zachowanie to stanowiło przyczynę sprawczą tegoż błędnego przeświadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2000 roku, II CKN 805/98, LEX nr 50881).

Pozwany w żaden sposób nie wykazał, na czym polegało podstępne działanie powoda. Jak już zostało ustalone, J. B. był świadomy tego, że powód sponsorował działanie zespołu, a w momencie, gdy zamierzał zaprzestać inwestowania pieniędzy w działalność zespołu, w zamian za wypromowanie płyty pozwany wraz z P. Z. (1) zgodzili się podpisać umowę „pożyczki” i weksle własne. Działanie P. K. w żadnym stopniu nie nosiło znamion podstępu, nie było nakierowane na wywołanie błędu u pozwanego. Przed podpisaniem umowy powód poinformował członków grupy muzycznej o swoim żądaniu, tj. podpisaniu umowy pożyczki, na co wyrazili oni zgodę. Pozwany złożył zatem oświadczenie woli świadomie, nie działając pod wpływem błędu.

Ponadto J. B., składając oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli na rozprawie w dniu 24 stycznia 2014 roku, nie zachowała terminu wskazanego w art. 88 k.c. W oparciu o powyższy przepis uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Skuteczne uchylenie się od skutków oświadczenia woli pociąga za sobą zaistnienie bezwzględnej nieważności czynności prawnej. Taka czynność prawna już nie może podlegać konwalidacji. Natomiast w razie upływu terminu do uchylenia się od skutków oświadczenia woli określonego w art. 88 k.c. czynność prawna względnie nieważna podlega konwalidacji i staje się czynnością ważną. Zarówno nieważność bezwzględna czynności prawnej, powstająca w związku z uchyleniem się od skutków oświadczenia woli, jak i ważność umowy osiągnięta na skutek upływu terminu do uchylenia się od skutków takiego oświadczenia, mają skutek ex tunc, od daty dokonania czynności prawnej.

Zgodnie z przepisem art. 61 k.c. oświadczenie woli skierowane do określonego adresata jest złożone z chwilą, w której doszło do niego w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią. Oznacza to, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli, które również samo jest oświadczeniem woli w rozumieniu art. 60 k.c., powinno dotrzeć do adresata w rocznym terminie, zakreślonym w art. 88 k.c. tak, aby mógł on zapoznać się z jego treścią. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 marca 1967 roku, III CZP 7/67, OSNCP 1967, nr 10, poz. 171) wskazał, że termin roczny przewidziany w art. 88 § 2 k.c. jest zachowany, jeżeli oświadczenie uchylającego się od skutków prawnych zawartej umowy dojdzie w tym terminie do wiadomości drugiej strony. Termin ten ma charakter zawity, nie stosuje się więc do niego przepisów o terminach przedawnienia, nie podlega on zawieszeniu ani przerwaniu. Nie może on być w żaden sposób przedłużany ani skracany przez strony czynności prawnej. Również Sąd nie może nie uwzględnić upływu tego

terminu, nawet przy zastosowaniu art. 5 k.c. (inaczej niż w przypadku przedawnienia, chociażby z tego powodu, że po stronie adresata takiego oświadczenia nie istnieje prawo podmiotowe, którego mógłby nadużyć).

Pozwany przyznał, że od 7 grudnia 2010 roku, tj. od momentu podpisania przez niego „umowy pożyczki” i weksła własnego, powód nie wykazywał zainteresowania zespołem. Tak więc w tej dacie pozwany powziął wiadomość o podstępym – jego zdaniem - działaniu P. K.. Wobec powyższego, Sąd uznał, że uprawnienie J. B. od uchylenia się od skutków oświadczenia woli, które miało zostać złożone pod wpływem podstępu, wygasło w grudniu 2011 roku. Natomiast pozwany złożył stosowne oświadczenie w dniu 24 stycznia 2014 roku.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd przyjął, że powództwo zasługuje na uwzględnienie i w związku z tym na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 13 sierpnia 2013 roku o sygn. akt II Nc 183/13.

Z uwagi na sytuację materialną i zdrowotną pozwanego, utrzymywanie się przez niego z emerytury w wysokości 1.542 zł, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył go opłatą sądową od zarzutów od nakazu zapłaty.